HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera de recursuri)

10 iulie 2014*

„Recurs — Funcție publică — Funcționari — Răspundere extracontractuală — Prejudiciu personal al persoanelor apropiate ale funcționarului decedat — Prejudiciu suferit de funcționar anterior decesului — Competența Tribunalului și, respectiv, cea a Tribunalului Funcției Publice — Regula concordanței între cererea de despăgubiri și reclamația îndreptată împotriva deciziei de respingere a acestei cereri”

În cauza T-401/11 P,

având ca obiect un recurs introdus împotriva Hotărârii Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (Camera întâi) din 12 mai 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Comisia (F-50/09), și având ca obiect anularea acestei hotărâri,

Livio Missir Mamachi di Lusignano, cu domiciliul în Kerkhove Avelgem (Belgia), acționând atât în nume propriu, cât și în calitate de reprezentant legal al moștenitorilor lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, fiul său, fost funcționar al Comisiei Europene, reprezentat inițial de F. Di Gianni, de R. Antonini, de G. Coppo și de A. Scalini, ulterior de F. Di Gianni, de G. Coppo și de A. Scalini, avocați,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind

Comisia Europeană, reprezentată de D. Martin, de B. Eggers și de L. Pignataro-Nolin, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

TRIBUNALUL (Camera de recursuri),

compus din domnii M. Jaeger, președinte, N. J. Forwood (raportor) și S. Papasavvas, judecători,

grefier: doamna B. Pastor, grefier adjunct,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 decembrie 2013,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, introdus în temeiul articolului 9 din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recurentul, domnul Livio Missir Mamachi di Lusignano, solicită anularea Hotărârii Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (Camera întâi) din 12 mai 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Comisia (F-50/09, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a respins acțiunea sa prin care urmărea, pe de o parte, anularea deciziei din 3 februarie 2009 prin care Comisia Comunităților Europene a respins cererea sa de despăgubire pentru prejudiciile materiale și morale rezultate din asasinarea fiului și a nurorii sale, la 18 septembrie 2006, la Rabat (Maroc), și, pe de altă parte, obligarea Comisiei la plata către acesta, precum și către succesorii în drepturi ai fiului său, a unor diferite sume în repararea prejudiciilor patrimoniale și nepatrimoniale rezultate din aceste asasinate.

Situația de fapt

2 Situația de fapt din litigiu este prezentată la punctele 16-34 din hotărârea atacată după cum urmează:

„16 Angajat la Comisie ca funcționar la 1 noiembrie 1993, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano s-a căsătorit în 1995 cu Ariane Lagasse de Locht. Cuplul a avut patru copii, născuți între 1996 și 2002.

[...]

18 Începând cu 28 august 2006, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano a fost repartizat la delegația Comisiei din Rabat, în calitate de consilier politic și diplomatic. Înainte de transfer, acesta a arătat că soția și copiii săi îl vor însoți pe durata acestei repartizări [...]

19 Între 28 și 31 august 2006, familia Missir Mamachi di Lusignano a locuit la hotel și, începând cu 1 septembrie 2006, cu titlu provizoriu, într-o casă mobilată închiriată de delegația Comisiei [...]

20 În noaptea de 17 spre 18 septembrie 2006, în jurul orei 12.30, a pătruns în casă un bărbat, strecurându-se printre gratiile unei ferestre de la parter care se deschidea pe una dintre fațadele laterale. Trezit brusc de prezența acestuia în dormitorul matrimonial, situat la primul etaj, Alessandro Missir Mamachi di Lusignano a surprins intrusul care scotocea prin cameră. Răufăcătorul i-a aplicat atunci mai multe lovituri de cuțit funcționarului și l-a doborât la pământ. Soția domnului Missir Mamachi di Lusignano, care se trezise și ea, a fost lovită cu pumnalul în spate și se pare că a decedat foarte repede din cauza rănilor. După ce tatăl a fost legat strâns și i s-a pus căluș, intrusul a făcut un duș, apoi l-a obligat pe funcționar, grav rănit, să îi comunice codul cardului de credit. Funcționarul a decedat în final ca urmare a rănilor. Asasinul a cruțat copiii. A părăsit locul faptei în jurul orei 4 dimineața, luând diverse obiecte, printre care și un televizor, plecând cu mașina familiei Missir Mamachi di Lusignano.

21 La 19 septembrie 2006, poliția marocană l-a arestat pe numitul Karim Zimach. În cadrul audierii preliminare, acesta a recunoscut că este autorul dublului asasinat al soților Missir Mamachi di Lusignano comis în cursul nopții de 17 spre 18 septembrie. Karim Zimach a fost declarat vinovat pentru aceste fapte și a fost condamnat la pedeapsa cu moartea, prin hotărârea din 20 februarie 2007 pronunțată de Secția penală de prim grad din cadrul Curții de Apel din Rabat, menținută în apel prin hotărârea din 18 iunie 2007 pronunțată de Secția penală de apel a aceleiași instanțe. Trebuie observat că, din 1993, data ultimei executări a unui condamnat la moarte în Maroc, autoritățile acestui stat nu au mai pus în aplicare o asemenea pedeapsă.

22 Comisia s-a constituit parte civilă în fața justiției penale marocane. Prin hotărârea menționată mai sus, Secția penală de prim grad din cadrul Curții de Apel din Rabat a declarat acțiunea civilă a Comisiei admisibilă și l-a condamnat pe Karim Zimach la plata unui dirham simbolic către Uniunea Europeană.

23 Ca urmare a dispariției tragice a părinților lor, cei patru copii ai familiei Missir Mamachi di Lusignano au fost puși sub tutela bunicilor lor, printre care și reclamantul, prin ordonanța din 24 noiembrie 2006 pronunțată de juge de paix de Kraainem (Belgia).

24 În perioada cuprinsă între 1 octombrie 2006 și 31 decembrie 2006, Comisia a efectuat plata sumei prevăzute la articolul 70 primul paragraf din Statutul [funcționarilor Comunităților Europene].

25 Comisia a plătit de asemenea copiilor și moștenitorilor funcționarului decedat suma de 414 308,90 euro, cu titlu de ajutor de deces, în conformitate cu articolul 73 din statut, precum și suma de 76 628,40 euro, din cauza decesului soțului, în temeiul articolului 25 din anexa X la statut.

26 În plus, Comisia le-a recunoscut celor patru copii, începând cu 1 ianuarie 2007, dreptul la pensia de orfan prevăzută la articolul 80 din statut și la alocația școlară prevăzută în anexa VII la statut.

27 Pe de altă parte, Comisia i-a acordat funcționarului decedat o promovare post-mortem la gradul A*11, prima treaptă, cu efect retroactiv de la 1 septembrie 2005. Această promovare a fost luată în considerare la calculul pensiei de orfan și al ajutorului de deces.

28

În plus, prin decizia din 14 mai 2007, adoptată în temeiul articolului 76 din statut, Comisia a acordat fiecăruia dintre copii, până la vârsta de 19 ani, un ajutor lunar extraordinar pentru motive sociale, egal cu cuantumul unei alocații pentru copilul aflat în întreținere.

[...]

30 Prin scrisoarea din 25 februarie 2008 adresată președintelui Comisiei, reclamantul, după ce a adresat mulțumiri Comisiei pentru ceremonia [de omagiere a victimelor dublului asasinat] din 18 septembrie 2007, și-a exprimat, mai întâi, dezacordul cu privire la cuantumul sumelor plătite celor patru nepoți ai săi și nemulțumirea că Comisia a refuzat să permită angajarea permanentă a unei guvernante sau a unui ajutor în casă, în opinia lui indispensabile dată fiind vârsta copiilor, respectiv, a bunicilor acestora. În continuare, reclamantul a întrebat dacă Comisia inițiase deja negocieri cu Marocul pentru plata de către acesta a unei despăgubiri adecvate, care să depășească dirhamul acordat cu titlu simbolic Uniunii Europene de către justiția marocană. În sfârșit, reclamantul a atras atenția președintelui Comisiei cu privire la răspunsul dat la 6 august 2007 de doamna Ferrero-Waldner, comisarul pentru relații externe, la o întrebare scrisă a domnului Coûteaux, membru al Parlamentului European (întrebare scrisă din 25 iunie 2007, P-3367/07, JO C 45 din 16 februarie 2008, p. 179), referitoare la «asasinarea unui agent al [D]irecției Generale Relații Externe în Maroc» (denumit în continuare «răspunsul scris din 6 august 2007»). Potrivit reclamantului, înaintea dublului asasinat nu ar fi fost luate măsurile de securitate corespunzătoare, prevăzute în mod normal de Comisie și amintite în răspunsul comisarului pentru relații externe. Comisia ar fi fost astfel vinovată de neglijențe grave, care justificau plata către copiii minori a unei despăgubiri echivalente cu cel puțin totalul salariilor pe care funcționarul asasinat le-ar fi primit până la data prezumată a pensionării sale, în 2032, respectiv salariul pentru 26 de ani.

31 Prin scrisoarea din 11 iunie 2008, domnul Kallas, vicepreședinte al Comisiei însărcinat cu problemele legate de personal, a răspuns reclamantului. În această scrisoare, domnul Kallas sublinia că nu se putea constata nicio conduită neglijentă sau culpabilă a autorităților marocane și că nu erau întrunite condițiile de inițiere a negocierilor diplomatice cu Marocul în vederea obținerii unei despăgubiri. Acesta preciza că măsurile de protecție a personalului luate de Comisie erau conforme cu condițiile de securitate referitoare la delegația din Rabat și că cererea de despăgubiri prezentată cu acest titlu în scrisoarea din 25 februarie 2008 de reclamant nu putea fi admisă. Acesta preciza că plățile deja efectuate de Comisie (490 937,30 euro pentru ajutorul de deces și pentru asigurarea de accident, 4 376,82 euro pe lună pentru pensiile de orfan și alocațiile școlare, 2 287,19 euro pe lună – inclusiv scutirea de impozit – pentru alocațiile copiilor aflați în întreținere și 1 332,76 euro pe lună cu titlu de ajutor extraordinar, și anume o alocație suplimentară pentru fiecare copil) fuseseră calculate corect.

32 Totuși, în aceeași scrisoare din 11 iunie 2008, comisarul a informat reclamantul că Comisia, ținând seama de împrejurările deosebit de tragice ale acestui caz, hotărâse să ia o măsură suplimentară și să majoreze, cu titlu excepțional, sumele plătite în conformitate cu articolul 76 din statut. Prin decizia din 4 iulie 2008, fiecăruia dintre nepoți i s-a acordat cu acest titlu, începând cu 1 august 2008 și până la vârsta de 19 ani, o sumă lunară corespunzătoare a două alocații pentru fiecare copil aflat în întreținere. Ținând seama de această decizie, plata lunară efectuată de Comisie către copiii funcționarului decedat s-a stabilit la o sumă care depășea 9 800 de euro (9 862 de euro în februarie 2009).

33 Prin scrisoarea din 10 septembrie 2008, reclamantul a introdus o reclamație împotriva scrisorii din 11 iunie 2008, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut. În această reclamație a susținut că era angajată răspunderea Comisiei pentru culpă, din cauza neîndeplinirii obligației de protecție a personalului său. De asemenea, acesta a susținut că răspunderea Comisiei era angajată chiar și în absența culpei, pentru prejudiciul cauzat printr-un act licit. În sfârșit, cu titlu subsidiar, reclamantul a invocat articolul 24 din statut, în temeiul căruia Comunitățile sunt obligate să repare în mod solidar prejudiciul cauzat de un terț unuia dintre agenții lor.

34 Prin decizia din 3 februarie 2009, [autoritatea împuternicită să facă numiri] a respins reclamația."

Procedura în fața Tribunalului Funcției Publice și hotărârea atacată

3 În aceste împrejurări, reclamantul, acționând atât în nume propriu, cât și în calitate de reprezentant legal al moștenitorilor lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, a introdus la Tribunalul Funcției Publice, la 12 mai 2009, o acțiune în cadrul căreia a solicitat Tribunalului menționat:

— anularea deciziei din 3 februarie 2009 a autorității împuternicite să facă numiri (denumită în continuare „AIPN");

— obligarea Comisiei la plata către succesorii în drepturi ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano:

  — a sumei de 2 552 837,96 euro, ulterior reevaluată la 3 975 329 de euro, corespunzătoare celor 26 de ani de salarizare a funcționarului asasinat, ținând seama de perspectivele sale de carieră, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material suferit;

  — a sumei de 250 000 de euro, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit de victimă înainte de deces;

  — a sumei de 1 276 512 euro, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care l-au suferit întrucât au fost martorii tragicului asasinat;

— obligarea Comisiei la plata către reclamant a sumei de 212 752 de euro, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit de reclamant ca tată al victimei;

— obligarea Comisiei la plata „dobânzilor compensatorii și a dobânzilor de întârziere ajunse între timp la scadență”;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

4 În prima instanță, Comisia a solicitat respingerea acțiunii.

5 Prin hotărârea atacată, Tribunalul Funcției Publice a respins acțiunea ca nefondată, obligând însă Comisia la suportarea în întregime a cheltuielilor de judecată.

6 Tribunalul Funcției Publice a considerat mai întâi, la punctele 71 și 72 din hotărârea atacată, referindu-se la Hotărârea Tribunalului din 18 decembrie 1997, Gill/Comisia (T-90/95, RecFP, p. I-A-471 și II-1231, punctul 45), că concluziile în anulare formulate de reclamant nu pot fi apreciate în mod autonom în raport cu concluziile în despăgubiri, astfel încât acțiunea trebuie analizată ca având drept unic obiect repararea prejudiciilor pe care reclamantul, funcționarul decedat și copiii acestuia le-ar fi suferit din cauza acțiunilor Comisiei. Această apreciere nu este repusă în discuție în cadrul prezentului recurs.

7 Întrucât Comisia a invocat, între altele, două cauze de inadmisibilitate privind capetele de cerere ale reclamantului prin care se urmărea repararea prejudiciilor morale, prin care susținea, pe de o parte, că cererea de despăgubire din 25 februarie 2008 nu cuprindea nicio cerere de reparare a unui prejudiciu moral și, pe de altă parte, că reclamația din 10 septembrie 2008 încă nu cuprindea o cerere de reparare a prejudiciului moral suferit de reclamant personal, Tribunalul Funcției Publice a răspuns în următorii termeni, la punctele 82-91 din hotărârea atacată:

„82 În această privință, este necesar să se amintească faptul că, în cadrul sistemului căilor de atac prevăzut de articolele 90 și 91 din [S]tatut[ul funcționarilor Comunităților Europene], atunci când o acțiune este strict în despăgubiri, în sensul că aceasta nu implică nicio concluzie privind anularea unui anumit act, ci urmărește exclusiv repararea prejudiciilor prezumate a fi cauzate de o serie de greșeli sau de omisiuni care, în absența oricărui efect juridic, nu pot fi calificate drept acte cauzatoare de prejudicii, procedura administrativă trebuie să înceapă în mod imperativ, sub sancțiunea inadmisibilității unei acțiuni ulterioare, printr-o cerere a persoanei interesate care să solicite AIPN repararea prejudiciilor pretinse și continuă, dacă este cazul, prin introducerea unei reclamații îndreptate împotriva deciziei de respingere a cererii (a se vedea printre altele Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 iulie 1995, Saby/Comisia, T-44/93, RecFP, p. I-A-175 și II-541, punctul 31).

83 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, concluziile prezentate în fața instanței Uniunii trebuie să aibă același obiect cu cele expuse în reclamație și să nu conțină decât capete de cerere formulate în contestație care se întemeiază pe aceeași cauză cu cele invocate în reclamație, aceste capete de cerere putând fi, în etapa contencioasă, dezvoltate prin prezentarea unor motive și argumente care nu figurează în mod necesar în reclamație, dar care au o strânsă legătură cu aceasta (a se vedea de exemplu Hotărârea Curții din 23 aprilie 2002, Campogrande/Comisia, C-62/01 P, Rec., p. I-3793, punctul 34).

84 Tribunalul [Funcției Publice] a considerat recent că noțiunea «cauză» trebuie să fie interpretată în sens larg (Hotărârea Tribunalului [Funcției Publice] din 1 iulie 2010, Mandt/Parlamentul European, F-45/07, punctul 119). Deși această direcție jurisprudențială a fost stabilită de Tribunal[ul Funcției Publice] în ceea ce privește o acțiune în anulare, acest lucru nu exclude aplicabilitatea sa în materie de despăgubiri, cu condiția respectării caracterelor specifice ale acestui din urmă tip de contencios. Or, strict în materie de despăgubiri, noțiunea «cauză» nu este

definită cu trimitere la «capete de cerere formulate în contestație» în sensul jurisprudenței citate la punctul anterior, ci la «capete de cerere [cu privire la prejudiciu]» invocate de funcționarul în cauză în cadrul cererii în despăgubiri. Aceste capete de cerere cu privire la prejudiciu determină obiectul reparației solicitate de funcționar și, în consecință, obiectul cererii asupra căreia administrația trebuie să se pronunțe.

85 Din considerațiile enunțate la cele trei puncte anterioare rezultă că concluziile în despăgubiri întemeiate pe diverse capete de cerere cu privire la prejudiciu sunt admisibile în fața Tribunalului [Funcției Publice] numai dacă au fost precedate, mai întâi de o cerere adresată administrației având același obiect și fiind întemeiată pe aceleași capete de cerere referitoare la prejudiciu, apoi de o reclamație formulată împotriva deciziei administrației prin care aceasta s-a pronunțat, în mod explicit sau implicit, asupra cererii respective.

86 Acest lucru nu îi interzice funcționarului în cauză să adapteze valoarea pretențiilor care figurează în cererea sa adresată administrației, în special dacă prejudiciile sale se agravează ulterior sau dacă întinderea prejudiciilor sale nu este cunoscută sau nu poate fi evaluată decât după introducerea acesteia (a se vedea în acest sens, cu privire la posibilitatea de a aprecia în cifre un prejudiciu în cadrul cererii introductive, Hotărârea Curții din 23 septembrie 2004, Hectors/Parlamentul European, C-150/03 P, Rec., p. I-8691, punctul 62), însă cu condiția ca respectivele capete de cerere referitoare la prejudicii în temeiul cărora acesta solicită o despăgubire să fi figurat în cererea menționată.

87 În speță, deși reclamantul urmărește să obțină repararea consecințelor prejudiciabile ale acelorași fapte cu cele prevăzute în cererea sa din 25 februarie 2008, în schimb concluziile sale în despăgubiri sunt întemeiate pe repararea diverselor prejudicii morale care i-ar fi fost cauzate lui însuși, fiului său decedat, precum și nepoților săi.

88 Or, este cert că, în cadrul cererii în despăgubiri cuprinse în scrisoarea din 25 februarie 2008, reclamantul a solicitat numai repararea unor prejudicii materiale și nu a invocat în niciun mod capetele de cerere referitoare la prejudiciile morale pretinse în fața Tribunalului [Funcției Publice].

89 Cu siguranță, ulterior, în cadrul reclamației, reclamantul a solicitat nu numai repararea prejudiciilor materiale, dar și a prejudiciilor morale, ceea ce a permis administrației să adopte o poziție cu privire la capetele de cerere referitoare la prejudiciu în decizia de respingere a reclamației, înainte de introducerea acțiunii. Totuși, această parte a deciziei de respingere a reclamației trebuie să fie analizată ca primă decizie adoptată de administrație cu privire la respectivele capete de cerere referitoare la prejudiciu. Or, reclamantul nu a formulat, după cum ar fi trebuit, o reclamație împotriva acestei din urmă decizii și, prin urmare, nu a respectat procedura administrativă în două etape care condiționează admisibilitatea concluziilor în despăgubiri întemeiate pe aceste capete de cerere referitoare la prejudiciu.

90 În ceea ce privește argumentele întemeiate pe Hotărârea Curții din 26 ianuarie 1989, Koutchoumoff/Comisia (224/87, Rec., p. 99), dezvoltate în cadrul celei de a doua ședințe de către reclamant, acestea nu pot fi admise. Astfel, dacă Curtea a admis, în această hotărâre, că era admisibil ca un funcționar să prezinte pentru prima dată în fața instanței concluzii în despăgubiri se datorează faptului că contestarea legalității actului care lezează persoana interesată, prezentată în reclamație, putea implica o cerere de reparare a prejudiciului cauzat prin acest act. Or, prezentul litigiu se referă doar la despăgubiri și nu este legat de contestarea legalității unei decizii care lezează reclamantul.

91 În consecință, în prezentul litigiu, concluziile privind repararea prejudiciilor morale pot fi doar respinse ca inadmisibile, fără a fi nevoie să se examineze celelalte cauze de inadmisibilitate invocate împotriva acestora.”

8 Pronunțându-se pe fond cu privire la motivul întemeiat pe neîndeplinirea culpabilă de către Comisiei a obligației sale de a asigura protecția funcționarului său, Tribunalul Funcției Publice a stabilit mai întâi că a constatat că Comisia săvârșise o faptă ilicită de natură să îi angajeze răspunderea, neaplicarea unor măsuri de protecție adaptate locuinței provizorii a familiei Missir Mamachi di Lusignano din Rabat constituind o neîndeplinire a obligației de a asigura securitatea funcționarului său și a familiei acestuia trimiși într-o țară terță.

9 În ceea ce privește legătura de cauzalitate dintre această faptă ilicită și prejudiciul patrimonial invocat, Tribunalul Funcției Publice a considerat-o stabilită.

10 În acest stadiu al raționamentului său, Tribunalul Funcției Publice a precizat, la punctul 191 din hotărârea atacată, că rămânea de stabilit partea de răspundere a asasinului în producerea prejudiciilor.

11 Luând în considerare cele două prejudicii invocate de reclamant, respectiv dublul asasinat și pierderea șansei de supraviețuire, și faptul că acest al doilea prejudiciu era mai puțin extins decât primul, Tribunalul Funcției Publice a considerat, la punctul 197 al hotărârii atacate, că trebuie să i se atribuie Comisiei răspunderea pentru 40 % din prejudiciile suferite.

12 În ceea ce privește valoarea prejudiciului patrimonial, Tribunalul Funcției Publice, a estimat, la punctul 200 din hotărârea atacată, că prejudiciul material legat de pierderea veniturilor care trebuie luat în considerare în prezentul litigiu este stabilit la suma de 3 milioane de euro.

13 După ce a amintit, la punctul 201 din hotărârea atacată, că Comisia are obligația de a repara 40 % din acest prejudiciu, respectiv 1,2 milioane de euro, Tribunalul Funcției Publice a arătat, la punctul 202 din hotărârea amintită, că sumele pe care Comisia le-a plătit deja și pe care va continua să le plătească succesorilor în drepturi, sume care depășesc prestațiile prevăzute în mod normal de Statutul funcționarilor Comunităților Europene (denumit în continuare „statutul”), se cifrează la aproximativ 1,4 milioane de euro, sumă care ar putea ajunge la aproximativ 2,4 milioane de euro în cazul în care prestațiile respective ar fi plătite până la a douăzeci și șasea aniversare a fiecăruia dintre cei patru copii. În consecință, Tribunalul Funcției Publice a constatat, la punctul 203 din hotărârea atacată, că Comisia a reparat deja integral prejudiciul material de care este responsabilă.

14 Drept concluzie a celor de mai sus, Tribunalul Funcției Publice a stabilit, la punctul 205 din hotărârea atacată, că, deși este întemeiat, acest motiv al acțiunii nu îi permite să admită concluziile reclamantului prin care urmărea repararea prejudiciilor materiale suferite.

Procedura în fața Tribunalului

15 Prin memoriul primit la grefa Tribunalului la 29 septembrie 2011, recurentul a introdus prezentul recurs.

16 Comisia a depus memoriul în răspuns la 16 decembrie 2011.

17 Procedura scrisă a fost declarată terminată la 23 ianuarie 2012.

18 Prin act depus la grefa Tribunalului la 1 februarie 2012, recurentul a prezentat o cerere în care menționa motivele pentru care dorea să fie ascultat, conform articolului 146 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

19 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera de recursuri) a admis această cerere și a dispus deschiderea procedurii orale, invocând un motiv de ordine publică și invitând părțile, în temeiul măsurilor de organizare a procedurii, să răspundă în scris la anumite întrebări legate de acest motiv. Comisia a dat curs acestei cereri în termenul stabilit.

20 În această privință, Tribunalul a amintit mai întâi părților că, astfel cum a arătat la punctul 57 din cererea sa introductivă în primă instanță, recurentul solicită repararea a patru prejudicii distincte, respectiv:

„– prejudiciul material suferit de moștenitorii lui Alessandro [Missir Mamachi di Lusignano], constituit din câștigul nerealizat al funcționarului asasinat care le-ar fi fost destinat între data morții acestuia și data probabilă a pensionării lui;

– prejudiciul moral suferit de Alessandro [Missir Mamachi di Lusignano], reprezentat de suferințele fizice injuste suportate între momentul agresiunii și cel al morții, precum și de suferința psihică rezultată din conștientizarea morții sale iminente și a asasinării soției sale iubite, precum și din profunda angoasă și îngrijorare pentru soarta celor patru copii ai săi;

– prejudiciul nepatrimonial (moral și existențial) suferit de copiii funcționarului ucis, reprezentat de durerea injustă a pierderii celor doi părinți iubiți, precum și de traumatismul psihologic extrem de grav reprezentat de vederea cu propriii ochi a părinților lor murind la locul crimei, unul dintre spectacolele cele mai oribile și tragice la care poate asista o ființă umană în cursul vieții;

– prejudiciul nepatrimonial (moral și existențial) suferit de recurent în calitate de tată al victimei, reprezentat de durerea și de suferința injustă a pierderii fiului său în circumstanțe atât de tragice.”

21 În continuare, în primul rând, Tribunalul a solicitat părților să se pronunțe în scris cu privire la aspectul dacă dreptul la repararea prejudiciului material suferit de moștenitorii lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (astfel cum este vizat la punctul 20 de mai sus prima liniuță), deși trebuie calculat în raport cu partea din veniturile profesionale ale acestuia de care aceștia puteau spera să beneficieze dacă tatăl lor ar fi rămas în viață, a fost transmis moștenitorilor menționați prin succesiune și era, așadar, exercitat de ei în calitate de moștenitori, ca și dreptul la repararea prejudiciului moral suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano însuși între momentul agresiunii și cel al decesului (astfel cum este vizat la punctul 20 de mai sus a doua liniuță), sau mai degrabă era vorba despre un drept la repararea unui prejudiciu care le era propriu, invocat *jure proprio*, și care deci nu le fusese transmis prin succesiune (precum prejudiciile vizate la punctul 20 de mai sus a treia și a patra liniuță).

22 Fără a anticipa răspunsul care trebuie dat la această întrebare, dar în strânsă legătură cu acesta, în al doilea rând, Tribunalul a invocat din oficiu un motiv de ordine publică, întemeiat pe necompetența Tribunalului Funcției Publice de a judeca cererea în repararea prejudiciilor vizate la punctul 20 de mai sus prima, a treia și a patra liniuță.

23 Tribunalul a amintit între altele părților jurisprudența constituită din Ordonanța Curții din 7 mai 1980, Fournier/Comisia (114/79-117/79, Rec., p. 1529), Hotărârea Curții din 8 octombrie 1986, Leussink și alții/Comisia (169/83 și 136/84, Rec., p. 2801), Concluziile avocatului general Slynn în această cauză (Rec., p. 2818 și 2819), și Hotărârea Tribunalului din 3 martie 2004, Vainker/Parlamentul European (T-48/01, RecFP, p. I-A-51 și II-197).

24 Tribunalul a considerat că, în aceste împrejurări, trebuia să se răspundă la întrebarea dacă nu decurge din cadrul juridic strict, delimitat de articolele 268 TFUE și 270 TFUE, articolul 1 din anexa I la Statutul Curții de Justiție și articolele 90 și 91 din statut, că persoanele apropiate unui funcționar sunt în mod necesar obligate să introducă două acțiuni, una la Tribunalul Funcției Publice și alta la Tribunal, după cum invocă faptul că sunt succesori în drepturi ai funcționarului în cauză sau, respectiv, solicită repararea unui prejudiciu, material sau moral, care le este personal.

25 În cele din urmă, Tribunalul a solicitat părților să se pronunțe cu privire la consecințele care ar trebui să rezulte, dacă este cazul, în scopul prezentului recurs și drept răspuns la motivul de ordine publică invocat din oficiu la punctul 22 de mai sus, dacă a doua ramură a alternativei menționate la punctul 21 de mai sus va fi reținută și, în plus, dacă întrebarea adresată la punctul 24 de mai sus va primi un răspuns afirmativ.

26 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 12 decembrie 2013.

Concluziile părților

27 Recurentul solicită Tribunalului:

— anularea hotărârii atacate;

— obligarea Comisiei la plata către succesorii în drepturi ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano a sumei de 3 975 329 de euro cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul patrimonial suferit;

— ulterior declarării admisibilității cererii de despăgubire pentru prejudiciul nepatrimonial, obligarea Comisiei la plata:

  — către succesorii în drepturi menționați, pe de o parte, a sumei de 250 000 de euro cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial suferit de victimă anterior morții și, pe de altă parte, a sumei de 1 276 512 euro cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial suferit de aceștia în calitate de copii ai victimei și de martori ai tragicei sale asasinări;

  — recurentului personal, a sumei de 212 752 de euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul nepatrimonial suferit de acesta în calitate de tată al victimei;

— obligarea Comisiei la plata dobânzilor compensatorii și a dobânzilor de întârziere ajunse între timp la scadență;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

28 Comisia solicită Tribunalului:

— trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunalul Funcției Publice în ceea ce privește cererea în repararea prejudiciilor nepatrimoniale;

— în orice situație, respingerea recursului ca inadmisibil și/sau ca neîntemeiat;

— obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

Cu privire la competența Tribunalului Funcției Publice de a judeca acțiunea în primă instanță

Observațiile părților drept răspuns la măsura de organizare a procedurii

29 În observațiile sale scrise, depuse la grefă la 10 septembrie 2013, Comisia începe prin a arăta, drept răspuns la prima întrebare a Tribunalului (a se vedea punctul 21 de mai sus), că dreptul la repararea prejudiciului material suferit de moștenitorii lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano este un drept care le este propriu și de care beneficiază în mod direct, în temeiul articolului 73 alineatul (2) litera (a) și al articolelor 76 și 80 din statut.

30 Drept răspuns la motivul de ordine publică invocat din oficiu (a se vedea punctul 22 de mai sus), Comisia arată în continuare că orice litigiu care își are originea într-o pretinsă omisiune a unui instituții față de unul dintre funcționarii săi, în cadrul raportului de muncă reglementat exclusiv prin statut, este de competența exclusivă a Tribunalului Funcției Publice în temeiul articolului 270 TFUE.

31 În această privință, Comisia susține, în primul rând, că, în cazul decesului unui funcționar, articolul 73 alineatul (2) litera (a) din statut substituie relației sinalagmatice dintre funcționarul menționat și instituția sa, întreruptă prin deces, în temeiul articolului 47 litera (g) din statut, relația statutară a instituției în cauză cu persoanele menționate în dispoziția menționată, printre care succesorii în drepturi.

32 Comisia susține, în al doilea rând, că competența Tribunalului Funcției Publice este justificată prin împrejurarea că eventualul comportament prejudiciabil și culpabil al instituției față de funcționarul său ori față de fostul său funcționar face obiectul litigiului.

33 Comisia observă în această privință că este cert că Tribunalul Funcției Publice este competent să se pronunțe cu privire la orice litigiu privind aplicarea articolelor 73, 76 și 80 din statut. Numai dacă prestațiile regimului statutar nu ar fi suficiente pentru a asigura deplina reparare a prejudiciului suferit, succesorii în drepturi ar putea pretinde o altă despăgubire, care nu poate fi decât complementară față de cea deja obținută în temeiul articolului 73 din statut, neputându-i-se suprapune (Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, punctul 13, și Hotărârea Curții din 9 septembrie 1999, Lucaccioni/Comisia, C-257/98 P, Rec., p. I-5251, punctele 21 și 22). Tribunalul Funcției Publice ar fi competent să statueze și cu privire la această eventuală despăgubire complementară, cu atât mai mult cu cât prejudiciile ar fi produse prin același comportament culpabil al instituției față de funcționarul vizat.

34 Teza Comisiei ar fi justificată atât printr-un imperativ de securitate juridică, în ceea ce privește determinarea instanței competente, cât și în interesul economiei procedurii, care impune ca o singură instanță să fie competentă (a se vedea în acest sens Ordonanța Curții din 27 mai 2004, IAMA Consulting/Comisia, C-517/03, nepublicată în Recueil, punctul 17).

35 În ceea ce privește jurisprudența invocată de Tribunal și citată la punctul 23 de mai sus, aceasta nu ar fi pertinentă în speță întrucât în cauzele respective funcționarul era în viață. Astfel, într-un asemenea caz, articolul 73 alineatul (2) literele (b) și (c) din statut ar recunoaște un drept la despăgubire numai funcționarului invalid, iar nu și succesorilor săi în drepturi. În schimb, succesorii în drepturi ai unui funcționar decedat ar fi vizați expres la articolul 73 alineatul (2) litera (a) din statut, care le-ar conferi un drept propriu.

36 În ipoteza în care Tribunalul va considera că Tribunalul Funcției Publice nu era competent să se statueze cu privire la cererile în repararea prejudiciului invocat *iure proprio* de către succesorii în drepturi ai Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, Comisia arată că hotărârea atacată trebuie

anulată, cu excepția părții privind cererea în repararea prejudiciului moral suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano. Potrivit Comisiei, întrucât această din urmă cerere a fost respinsă în mod întemeiat ca inadmisibilă în temeiul încălcării procedurii precontencioase prevăzute de articolele 90 și 91 din statut, hotărârea atacată trebuie confirmată cu privire la acest aspect.

37 În plus, Comisia consideră că Tribunalul, în calitate de instanță de recurs, nu poate continua să soluționeze cauza pe fond. Potrivit acesteia, Tribunalul trebuie sesizat din nou pe calea unei acțiuni ordinare în primă instanță, caz în care i-ar reveni sarcina de a decide atât în legătură cu soluția care trebuie dată acestei noi acțiuni, cât și acțiunii din cauza paralelă T-494/11.

38 Recurentul nu a depus niciun răspuns scris la întrebările Tribunalului în termenul acordat. În ședință, acesta a declarat că se bazează pe aprecierea Tribunalului în această privință.

Aprecierea Tribunalului

39 Cu titlu introductiv, trebuie să se determine care sunt diferitele tipuri de prejudicii a căror reparare o solicită recurentul, precum și calitatea în care acționează față de fiecare dintre acestea.

40 În această privință, Tribunalul observă că, potrivit principiilor generale comune sistemelor de drept ale statelor membre în materie de răspunde extracontractuală, majoritatea sistemelor disting, în cazul decesului victimei în împrejurări precum cele din speță, cel puțin trei tipuri de prejudicii care, ca regulă generală, trebuie reparate de persoana sau de persoanele răspunzătoare și care corespund, în esență, tipologiei următoare:

— prejudiciul moral, denumit uneori *ex haerede*, suferit de victimă însăși, ca urmare a suferinței morale care i-a precedat decesul, dacă s-a stabilit că a conștientizat această urmare;

— prejudiciul material suferit de persoanele apropiate victimei, în funcție de veniturile pe care le obținea de la defunct: în cazul copiilor, este vorba deseori despre o sumă capitalizată, determinată în funcție de vârsta majoratului sau de cea a finalului probabil al studiilor;

— prejudiciul moral suferit de persoanele apropiate victimei, în temeiul existenței unei legături afective speciale cu victima.

41 În cererea introductivă în primă instanță în cauza F-50/09, în urma căreia s-a introdus prezentul recurs, reclamantul însuși s-a conformat acestei tipologii atunci când a creat categoriile diferitor prejudicii invocate. Astfel, dintre cele patru capete de cerere cu privire la prejudicii citate la punctul 3 prima și a doua liniuță de mai sus, primul corespunde prejudiciului material suferit personal de copiii lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, al doilea corespunde prejudiciului moral denumit *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului și invocat în numele succesiunii, al treilea corespunde prejudiciului moral suferit de copiii lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, iar cel de al patrulea corespunde prejudiciului moral personal suferit de recurent în calitate de tată al lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano.

42 În consecință, în scopul pronunțării prezentei hotărâri, Tribunalul se va întemeia pe următoarele două premise:

— prejudiciul moral *ex haerede*, respectiv cel suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului, este invocat de succesorii săi în drepturi în această calitate, iar nu în nume propriu, dreptul la repararea acestuia fiind astfel transmis prin succesiune, în conformitate cu dispozițiile dreptului național aplicabil referitoare la succesiune;

— celelalte trei tipuri de prejudiciu, a căror reparare este solicitată în prezenta cauză, respectiv prejudiciile material și moral ale copiilor și prejudiciul moral al tatălui lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano sunt invocate de recurent și de nepoții săi în nume propriu, independent de calitatea lor de succesori în drepturi.

43 Problemele referitoare la competență pe care le pune prezentul motiv trebuie analizate în raport cu aceste două premise.

44 În ceea ce privește determinarea regulilor de competență aplicabile în speță, Tribunalul amintește că, în temeiul articolului 256 alineatul (1) TFUE, are competența să judece în primă instanță, între altele, acțiunile vizate la articolele 268 TFUE și 270 TFUE, cu excepția celor care sunt atribuite unui tribunal specializat instituit în aplicarea articolului 257 TFUE și a celor rezervate Curții prin Statutul Curții de Justiție.

45 Dat fiind că articolul 1 din anexa I la Statutul Curții de Justiție, inserat în statutul menționat prin Decizia 2004/752/CE, Euratom a Consiliului din 2 noiembrie 2004 de instituire a Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (JO L 333, p. 7, Ediție specială, 01/vol. 5, p. 142), a recunoscut, în aplicarea articolului 256 alineatul (1) TFUE, Tribunalului Funcției Publice competența de a statua în primă instanță cu privire la acțiunile în temeiul articolului 270 TFUE care privesc orice litigii dintre Uniune și funcționarii acesteia în limitele și în condițiile determinate de statut sau care rezultă din regimul aplicabil acestora, Tribunalul nu mai este competent să statueze în primă instanță cu privire la acțiunile în despăgubire introduse în temeiul articolului 270 TFUE (Ordonanța Tribunalului din 8 iulie 2009, Thoss/Curtea de Conturi, T-545/08, nepublicată în Repertoriu, punctul 26). Invers, Tribunalul Funcției Publice nu este competent decât atunci când este sesizat cu o acțiune formulată în mod valabil în temeiul articolului 270 TFUE.

46 Sistemul jurisdicțional al Uniunii, astfel cum a fost stabilit prin Tratatul FUE, prin Statutul Curții de Justiție și prin deciziile Consiliului privind Tribunalul și Tribunalul Funcției Publice, cuprinde astfel o delimitare precisă a competențelor Tribunalului și, respectiv, ale Tribunalului Funcției Publice, așa încât competența uneia dintre aceste două instanțe de a se pronunța în primă instanță cu privire la o acțiune exclude în mod necesar competența celeilalte.

47 În stadiul actual al dreptului Uniunii, această delimitare este axată pe statutul personal al reclamantului și pe originea litigiului, conform jurisprudenței constante potrivit căreia un litigiu între un funcționar și instituția de care depinde sau depindea se plasează, atunci când își află originea în raportul de muncă prin care este sau a fost legată persoana interesată de instituție, în cadrul articolului 270 TFUE (fostul articol 236 CE) și al articolelor 90 și 91 din statut și, în consecință, se află în afara domeniului de aplicare al articolelor 268 TFUE (fostul articol 235 CE) și 340 TFUE (fostul articol 288 CE), care reglementează regimul general al răspunderii extracontractuale a Uniunii (Hotărârea Curții din 22 octombrie 1975, Meyer-Burckhardt/Comisia, 9/75, Rec., p. 1171, punctul 7, Hotărârea Curții din 17 februarie 1977, Reinarz/Comisia și Consiliul, 48/76, Rec., p. 291, punctul 10, Hotărârea Curții din 4 iulie 1985, Allo și alții/Comisia, 176/83, Rec., p. 2155, punctul 18, Ordonanța Curții din 10 iunie 1987, Pomar/Comisia, 317/85, Rec., p. 2467, punctul 7, și Hotărârea Tribunalului din 14 octombrie 2004, Polinsky/Curtea de Justiție, T-1/02, nepublicată în Recueil, punctul 47).

48 În aceste condiții, jurisprudența menționată nu permite să se determine dacă persoanele apropiate lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano trebuiau să introducă la Tribunal sau la Tribunalul Funcției Publice cererea de reparare a prejudiciului personal, atât material, cât și moral pe care consideră că l-au suferit. Astfel, contrar celor susținute de Comisie, această jurisprudență nu vizează în mod specific decât cazul unui litigiu i) între un funcționar sau un fost funcționar și instituția de care depinde sau depindea și ii) care își are originea în raportul de muncă prin care sunt sau erau legați și, în consecință, nu poate fi decât parțial transpusă în cazul unui litigiu care își găsește, desigur, originea

în raportul de muncă, dar care opune nu un funcționar sau un fost funcționar, ci un terț apropiat, membru al familiei acestuia sau succesor în drepturi al acestuia, instituției de care depinde sau depindea acest funcționar.

49 Dacă acest terț este succesor în drepturi al funcționarului sau al fostului funcționar vizat și deci dacă acționează în calitate de succesor în drepturi al acestuia, solicitând în această calitate, în beneficiul masei succesorale, repararea unui prejudiciu propriu funcționarului însuși, o astfel de transpunere se impune, întrucât litigiul rămâne, indiferent de succesiunea intervenită, un litigiu între un funcționar și instituția de care depindea, a cărui origine se află în raportul de muncă prin care erau legați.

50 În speță, această considerație este valabilă în ceea ce privește al doilea capăt de cerere cu privire la prejudicii formulat de recurent, astfel cum este citat la punctul 20 de mai sus, respectiv prejudiciul moral *ex haerede*, suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano între momentul agresării sale și cel al decesului. În acest sens, Tribunalul Funcției Publice a arătat în mod întemeiat, în ultima teză a punctului 116 din hotărârea atacată, că jurisprudența citată la punctul 47 de mai sus putea fi transpusă în cadrul unui litigiu între succesorii în drepturi ai unui funcționar decedat sau reprezentantul lor legal și instituția de care depindea acest funcționar.

51 În schimb, dacă terțul respectiv acționează în scopul de a obține repararea unui prejudiciu care îi este personal, indiferent dacă acest prejudiciu este material sau moral, o astfel de transpunere a jurisprudenței respective nu se justifică nici prin cuprinsul acesteia, nici prin considerentele de principiu care au inspirat-o. Chiar admițând că un astfel de litigiu își află originea în raportul de muncă dintre funcționarul vizat și instituție, condiția subiectivă personală, legată de statutul de funcționar titular al drepturilor în cauză, lipsește în orice caz, iar Tribunalul Funcției Publice este în principiu necompetent *ratione personae* să statueze asupra acestuia în temeiul articolului 270 TFUE și al articolelor 90 și 91 din statut.

52 Contrar celor susținute de Comisie, Hotărârea Tribunalului din 16 decembrie 2010, Comisia/Petrilli (T-143/09 P), confirmă această analiză și expune rațiunea existenței ei. La punctul 46 din această hotărâre, Tribunalul a stabilit că contenciosul în materie de funcție publică în temeiul articolului 236 CE (devenit articolul 270 TFUE) și al articolelor 90 și 91 din statut, inclusiv cel care vizează repararea unui prejudiciu produs unui funcționar sau unui agent, respectă norme particulare și speciale în raport cu cele care decurg din principiile generale care reglementează răspunderea extracontractuală a Uniunii, în cadrul articolului 235 CE (devenit articolul 268 TFUE) și al articolului 288 CE (devenit articolul 340 TFUE). Potrivit Tribunalului, astfel, atunci când acționează în calitate de angajator, Uniunea are o răspundere sporită, care se manifestă prin obligația de reparare a prejudiciilor cauzate personalului său prin orice nelegalitate săvârșită în această calitate, pe când, potrivit dreptului comun, nu este obligată să repare decât prejudiciile produse printr-o încălcare suficient de gravă a unei norme de drept (jurisprudență constantă începând cu Hotărârea Curții din 4 iulie 2000, Bergaderm și Goupil/Comisia, C-352/98 P, Rec., p. I-5291).

53 Or, aceste considerații care țin de sistemul particular și special al răspunderii sporite a Uniunii față de personalul său, justificat în special prin raportul de muncă, cu drepturile și obligațiile sale specifice, precum obligația de solicitudine, și prin legătura de încredere care trebuie să existe între instituții și funcționarii lor, în interes general, lipsesc tocmai în cazul terților nefuncționari. Chiar în ceea ce privește membrii familiei apropiate a unui funcționar și sub rezerva prestațiilor sociale vizate la articolul 76 din statut, jurisprudența nu recunoaște existența unei obligații de solicitudine a instituțiilor față de aceștia (Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, punctele 21-23).

54 Această orientare jurisprudențială este confirmată, în plus, prin deciziile citate la punctul 23 de mai sus.

55 Astfel, în Ordonanța Fournier/Comisia, citată anterior, Curtea a validat în principiu, cel puțin implicit, faptul că membrii de familie ai unui funcționar care acționează „din proprie inițiativă” și care solicită repararea unui prejudiciu suferit „personal” trebuie să recurgă la o procedură în temeiul articolului 178 CEE (devenit articolul 268 TFUE) mai degrabă decât în temeiul articolului 179 CEE (devenit articolul 270 TFUE).

56 Curtea a confirmat această alegere în Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, într-un context în care reclamanții își întemeiaseră expres acțiunea în despăgubiri pe un temei juridic diferit după cum erau sau nu erau funcționari, respectiv articolul 179 CEE pentru domnul Leussink și articolul 178 CEE și articolul 215 al doilea paragraf CEE pentru soția și copiii săi.

57 În concluziile sale în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, avocatul general Slynn a recunoscut că acțiunea familiei fusese întemeiată în mod corect pe articolele 179 CEE și 215 CEE, întrucât privea prejudiciile separate suferite de aceasta și nu viza un litigiu dintre un funcționar și instituția sa.

58 Fără a se pronunța în mod formal cu privire la acest aspect, Curtea a validat totuși implicit alegerea de a recurge la articolul 178 CEE mai degrabă decât la articolul 179 CEE, în ceea ce privește familia funcționarului, la punctul 25 din Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, chiar dacă considera că litigiul își afla „originea în raportul dintre funcționar și instituție”. În plus, Curtea și-a fondat în mod explicit decizia privind cheltuielile de judecată pe articolul 69 din Regulamentul de procedură, respectiv dispoziția aplicabilă acțiunilor persoanelor particulare care nu sunt funcționari.

59 În fine, prin Hotărârea Vainker/Parlamentul European, citată anterior, Tribunalul a respins acțiunea doamnei Vainker ca nefondată, întemeindu-se pe precedentul din Hotărârea Leussink și alții/Comisia, citată anterior, și validând implicit alegerea de a se recurge la articolul 235 CE drept temei juridic adecvat al acestei acțiuni.

60 Pe de altă parte, trebuie să se respingă argumentația Comisiei întemeiată, în esență, pe articolul 73 alineatul (2) litera (a) din statut.

61 Desigur, posibilitatea, chiar obligația, succesorilor în drepturi ai unui funcționar decedat de a formula o acțiune în temeiul articolului 270 TFUE și al articolelor 90 și 91 din statut, în scopul de a li se recunoaște beneficiul prestațiilor prevăzute la articolul 73 alineatul (2) litera (a) din statut, a fost deja recunoscută de instanța Uniunii, cel puțin implicit (Hotărârea Tribunalului din 9 ianuarie 1996, Bitha/Comisia, T-23/95, RecFP, p. I-A-13 și II-45, și Hotărârea Tribunalului Funcției Publice din 20 ianuarie 2009, Klein/Comisia, F-32/08, RecFP, p. I-A-1-5 și II-A-1-13; a se vedea de asemenea în acest sens și prin analogie Ordonanța Tribunalului din 19 iunie 2001, Hotzel-Wagenknecht/Comisia, T-145/00, nepublicată în Recueil, punctul 17).

62 Totuși, în primul rând, această argumentație nu este valabilă decât pentru succesorii în drepturi specific enumerați la articolul 73 alineatul (2) litera (a) din statut, respectiv soțul și copiii sau, în lipsa acestora, ceilalți descendenți sau, în lipsa acestora, ascendenții sau, în fine, în lipsa acestora, instituția însăși. Astfel, în speță, chiar presupunând că argumentația Comisiei este aplicabilă în cazul celor patru copii ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, ea nu este aplicabilă în cazul recurentului Livio Missir Mamachi di Lusignano însuși, acesta neavând calitatea de succesor în drepturi, în sensul articolului 73 alineatul (2) litera (a) din statut, în prezența copiilor. Nu au această calitate nici mama, fratele și sora lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, reclamanți în cauza paralelă T-494/11.

63 În al doilea rând, această argumentație echivalează cu subordonarea aplicării procedurale a dreptului comun al răspunderii extracontractuale a Uniunii față de cea a dreptului special al securității sociale a funcționarilor, astfel cum este prevăzut de statut. Or, nu există un motiv valabil pentru care

competența de natură excepțională a Tribunalului Funcției Publice în raport cu funcționarii ar trebui astfel să primeze asupra competenței generale a Tribunalului de a judeca orice litigiu în care este pusă în discuție răspunderea Uniunii.

64 În al treilea rând, în fine, chiar în ceea ce îi privește pe cei patru copii ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, în cauză în speță nu este obligația Comisiei de plată a prestațiilor statutare garantate, care de altfel au fost deja plătite persoanelor interesate, ci obligația sa eventuală de reparare în întregime a prejudiciului material și moral invocate. Tribunalul amintește în această privință că recurentul susține în mod specific, în cadrul celui de al treilea motiv al recursului, că Tribunalul Funcției Publice a săvârșit o eroare de drept atunci când a luat în considerare, în scopul reparării acestor prejudicii, prestațiile statutare menționate recunoscute copiilor lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano. În aceste condiții, nu pare posibil să se întemeieze o regulă de competență a Tribunalului Funcției Publice pe dispozițiile articolului 73 alineatul (2) litera (a) din statut, chiar dacă se susține în mod specific că articolul respectiv nu constituie temeiul acțiunii formulate în numele celor patru copii ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano.

65 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că, în circumstanțe precum cele din speță, simplul cadru juridic delimitat de articolele 268 TFUE și 270 TFUE, articolul 1 din anexa I la statutul Curții de Justiție și articolele 90 și 91 din statut impune să se concluzioneze că persoanele apropiate ale unui funcționar decedat sunt în mod necesar obligate să introducă două acțiuni, una în fața Tribunalului Funcției Publice, cealaltă în fața Tribunalului, după cum acționează în calitate de succesori în drepturi ai funcționarului în cauză sau solicită repararea unui prejudiciu material sau moral care le este personal.

66 Rezultă de asemenea din cele ce precedă că aceste două acțiuni în despăgubire fac obiectul unor condiții de fond diferite, în conformitate cu distincția realizată de Tribunal în Hotărârea Comisia/Petrilli, citată anterior, și amintită la punctele 52 și 53 de mai sus.

67 Rezultă de asemenea din cele ce precedă că, atunci când persoanele apropiate respective introduc o acțiune în despăgubiri în fața Tribunalului Funcției Publice, le sunt aplicabile termenele și alte constrângeri procedurale, precum regula concordanței dintre reclamația administrativă prealabilă și acțiune, stabilite prin articolele 90 și 91 din statut (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 1 aprilie 1987, Dufay/Parlamentul European, 257/85, Rec., p. 1561, punctul 21), în timp ce, atunci când acționează în fața Tribunalului, le este aplicabil numai termenul de prescripție de cinci ani prevăzut la articolul 46 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, aplicabil în procedura în fața Tribunalului în temeiul articolului 53 primul paragraf din respectivul statut.

68 O asemenea dublare a procedurilor ar fi deosebit de nesatisfăcătoare din multe perspective, atât pentru părțile vizate, cât și pentru instanțele Uniunii. Dualitatea acțiunilor care rezultă din aplicarea strictă a normei stabilite la punctul 65 de mai sus ar fi astfel o sursă de inconveniente grave, precum îngreunarea procedurilor și creșterea costului lor pentru justițiabili, risipa resurselor limitate ale instanțelor Uniunii și, mai ales, riscul unor decizii judiciare contradictorii pronunțate în cadrul aceluiași litigiu, incompatibil cu principiul securității juridice.

69 În astfel de împrejurări, potrivit principiilor recunoscute într-un număr semnificativ de sisteme procedurale ale statelor membre, trebuie să existe mecanisme de prevenire sau de soluționare a conflictelor de competență între instanțe care au fost sesizate sau care pot fi sesizate în mod concurent, precum extinderile, prorogările sau declinările de competență, recunoașterea unei competențe de reținere spre judecare a instanței superioare, prioritatea primei instanțe sesizate sau aplicarea adagiului *accessorium sequitur principale* (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 15 ianuarie 1987, Shenavai, 266/85, Rec., p. 239, punctul 19), aceste mecanisme fiind fie prevăzute de lege, fie de creație pretoriană.

70 De asemenea, în dreptul Uniunii, Curtea s-a îndepărtat deja de cadrul procedural strict prevăzut de textele în vigoare pentru a deroga pe cale pretoriană de la reguli de competență sau de procedură care sunt chiar de ordine publică, inspirându-se în esență din considerentele legate de economia de procedură și de buna administrare a justiției.

71 Astfel, în ceea ce privește regulile de competență, în Ordonanța IAMA Consulting/Comisia, citată anterior, Curtea, respingând abordarea Tribunalului, care s-a menținut în cadrul strict al dispozițiilor articolului 225 alineatul (1) CE coroborate cu cele ale articolului 51 din Statutul Curții, a aplicat o regulă de creație pretoriană, această soluție fiind justificată prin „interesul economiei procedurii și [...] prioritatea recunoscută instanței sesizate prima dată, considerații recunoscute și la nivel general în sistemele procedurale ale statelor membre” (punctul 17 din ordonanță).

72 În ceea ce privește normele de procedură, chiar dacă, potrivit sistemului articolelor 90 și 91 din statut, orice acțiune trebuie precedată de o procedură precontencioasă desfășurată legal și deci de o reclamație administrativă prealabilă, Curtea a derogat pe cale pretoriană de la această regulă pentru a permite sesizarea directă a instanței Uniunii în ceea ce privește o categorie destul de extinsă de decizii, precum cele ale comisiilor de evaluare din cadrul concursurilor sau rapoartele de notare, cu privire la care AIPN nu dispune de nicio marjă de apreciere în cadrul unei asemenea reclamații (a se vedea în special, în ceea ce privește deciziile comisiilor de evaluare din cadrul concursurilor, Hotărârea Curții din 14 iunie 1972, Marcato/Comisia, 44/71, Rec., p. 427, și Hotărârea Curții din 7 mai 1986, Rihoux și alții/Comisia, 52/85, Rec., p. 1555, 1567, și, în ceea ce privește rapoartele de notare, Hotărârea Curții din 3 iulie 1980, Grassi/Consiliul, 6/79 și 97/79, Rec., p. 2141, și Hotărârea Curții din 15 martie 1989, Bevan/Comisia, 140/87, Rec., p. 701). Această jurisprudență a fost motivată prin împrejurarea că o reclamație îndreptată împotriva unei decizii a unei comisii de evaluare din cadrul unui concurs sau împotriva unui raport de notare „nu ar avea sens”, instituția respectivă neavând competența de a anula sau de a modifica deciziile unei comisii de evaluare sau aprecierea notatorilor. În consecință, o „interpretare excesiv de restrictivă a articolului 91 alineatul (2) din statut ar conduce numai la prelungirea procedurii fără nicio utilitate” (Hotărârea Curții din 16 martie 1978, Ritter von Wüllerstorff und Urbair/Comisia, 7/77, Rec., p. 769).

73 În lumina acestor precedente și având în vedere motivele imperative legate de securitatea juridică, de buna administrare a justiției, de economia de procedură și de prevenire a deciziilor judiciare contradictorii, este necesar să se considere că, în circumstanțe precum cele din speță, în care succesorii în drepturi ai unui funcționar sau ai unui agent decedat solicită despăgubirea pentru diferitele prejudicii produse printr-un același act, atât în calitatea lor de succesori în drepturi, cât și în nume propriu și *iure proprio*, ei pot uni aceste cereri, formulând o singură acțiune.

74 Această acțiune unică trebuie introdusă la Tribunal, acesta fiind nu numai instanța „generală” sau „de drept comun”, dispunând pe acest temei de o „competență de plină jurisdicție”, spre deosebire de Tribunalul Funcției Publice, care este o instanță de excepție, ci este și instanța de rang superior, „pe lângă” care este înființat Tribunalul Funcției Publice, potrivit articolului 257 TFUE. Trebuie arătat în această privință că, atunci când două instanțe de ranguri diferite sunt sesizate cu cauze având același obiect, în general instanța superioară este cea competentă să soluționeze litigiul în întregime. Astfel, în dreptul Uniunii, articolul 8 alineatul (3) al doilea paragraf din anexa I la Statutul Curții prevede că, atunci când Tribunalul Funcției Publice și Tribunalul sunt sesizate în cauze care au același obiect, Tribunalul Funcției Publice își declină competența, așa încât Tribunalul să se poată pronunța în aceste cauze. O soluție analogă este prevăzută de articolul 54 al treilea paragraf din Statutul Curții, pentru cazul când Curtea și Tribunalul sunt sesizate cu cauze având același obiect, care ridică aceeași chestiune de interpretare sau care pun în discuție validitatea aceluiași act.

75 Ar trebui să se observe de asemenea în acest context că dacă, în împrejurări precum cele din speță, persoanele apropiate funcționarului decedat ar fi obligate să formuleze două acțiuni, aceasta ar implica faptul că Tribunalul și Tribunalul Funcției Publice ar fi simultan sesizate cu cauze cu același obiect, adică, în esență, cu cereri în repararea prejudiciului rezultat din decesul funcționarului respectiv,

răspunderea pentru acesta fiind prin ipoteză atribuită aceleiași fapte ilicite a instituției pârâte. Or, în astfel de circumstanțe, prin aplicarea articolului 8 alineatul (3) al doilea paragraf din anexa I la Statutul Curții, Tribunalul Funcției Publice ar trebui să își decline de îndată competența pentru ca Tribunalul să se poată pronunța în aceste cauze.

76 Așadar, afirmarea în astfel de circumstanțe a unei reguli de prorogare de competență în favoarea Tribunalului este totodată un corolar al regulii prevăzute la articolul 8 alineatul (3) din anexa I la Statutul Curții. Nu ar avea sens, în aceste împrejurări, să se oblige persoanele interesate să sesizeze Tribunalul Funcției Publice, iar o interpretare excesiv de restrictivă a cadrului competențelor delimitat de articolele 268 TFUE și 270 TFUE, articolul 1 din anexa I la Statutul Curții și articolele 90 și 91 din statut ar conduce numai la prelungirea procedurii fără nicio utilitate (a se vedea în acest sens și prin analogie jurisprudența Curții citată la punctul 72 de mai sus).

77 În cazul specific din speță, rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că Tribunalul Funcției Publice era necompetent *ab initio* să judece prezenta acțiune, cu excepția cererii în repararea prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului.

78 În consecință, se impune, în temeiul regulii privind stricta repartizare a competențelor între cele două instanțe vizate, astfel cum a fost enunțată la punctul 65 de mai sus, să se constate din oficiu necompetența Tribunalului Funcției Publice de a judeca cererea în repararea prejudiciului atât material, cât și moral al recurentului personal și al succesorilor în drepturi ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano și să se anuleze, în această măsură, hotărârea atacată.

79 Consecințele acestei anulări vor fi examinate în continuare la punctele 102 și 103.

80 Este necesar, în rest, să se examineze în continuare recursul în raport cu motivele recurentului numai în măsura în care Tribunalul Funcției Publice era competent să judece cererea cu care a fost sesizat, respectiv în măsura în care a statuat cu privire la cererea în repararea prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe eroarea de drept săvârșită de Tribunalul Funcției Publice în măsura în care a respins ca inadmisibilă cererea de despăgubire pentru prejudiciul moral ex haerede *suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului*

81 Acest motiv se împarte în trei aspecte. Dat fiind însă că al doilea aspect al motivului menționat vizează respingerea cererii de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit de recurent personal, aceasta nu va face obiectul unei examinări mai ample, ținând seama de anularea acestui aspect al hotărârii atacate, deja efectuată în cadrul examinării motivului de ordine publică invocat din oficiu.

82 Prin intermediul primului aspect al motivului, care vizează în special respingerea ca inadmisibilă a cererii de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit anterior decesului de către funcționarul asasinat (prejudiciul moral *ex haerede*), recurentul susține că regula procedurală a concordanței, aplicabilă acțiunilor în materie de funcție publică, impune o identitate de cauză și de obiect între reclamația administrativă și acțiune, iar nu, astfel cum ar fi stabilit în mod nejustificat Tribunalul Funcției Publice, între cerere și reclamație. Acesta invocă în special în acest sens Hotărârea Curții din 1 iulie 1976, Sergy/Comisia (58/75, Rec., p. 1139). Or, în speță, reclamația din 10 septembrie 2008 ar fi cuprins o cerere de despăgubire pentru prejudiciul moral suferit anterior decesului de către funcționarul asasinat și de către succesorii săi în drepturi.

83 Prin intermediul celui de al treilea aspect al motivului, recurentul arată în plus, în esență, că regula concordanței, astfel cum a fost aplicată de Tribunalul Funcției Publice, limitează dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă.

84 Comisia a răspuns că Tribunalul Funcției Publice nu a săvârșit nicio eroare de drept în această privință și că respectarea procedurii precontencioase nu încalcă principiul protecției jurisdicționale efective, acesta putând să cuprindă restricții, cu condiția ca acestea să răspundă unor obiective de interes general și să nu implice o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor (Hotărârea Curții din 18 martie 2010, Alassini și alții, C-317/08-C-320/08, Rec., p. I-2213, punctul 63 și următoarele).

85 În această privință, Tribunalul consideră că Tribunalul Funcției Publice a încălcat, la punctele 84-86 din hotărârea atacată, normele și constrângerile procedurale care decurg din articolele 90 și 91 din statut în cadrul unei acțiuni a unui funcționar cu caracter strict de despăgubire.

86 Desigur, la punctul 82 din hotărârea atacată, Tribunalul Funcției Publice a amintit cu bună știință jurisprudența potrivit căreia, în cadrul sistemului căilor de atac prevăzut de articolele 90 și 91 din statut, atunci când, precum în speță, o acțiune este strict în despăgubiri, în sensul că aceasta nu implică nicio concluzie privind anularea unui anumit act, ci urmărește exclusiv repararea prejudiciilor prezumate a fi cauzate de o serie de greșeli sau de omisiuni care, în absența oricărui efect juridic, nu pot fi calificate drept acte cauzatoare de prejudicii, procedura administrativă trebuie să înceapă în mod imperativ, sub sancțiunea inadmisibilității unei acțiuni ulterioare, printr-o cerere a persoanei interesate care să solicite AIPN repararea prejudiciilor pretinse și continuă, dacă este cazul, prin introducerea unei reclamații îndreptate împotriva deciziei de respingere a cererii (a se vedea Hotărârea Saby/Comisia, citată anterior, punctul 31, și Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2012, A/Comisia, T-595/11 P, punctele 111 și 118 și jurisprudența citată).

87 La punctul 83 din hotărârea atacată, Tribunalul Funcției Publice a amintit, de asemenea în mod întemeiat, jurisprudența constantă potrivit căreia concluziile prezentate în fața instanței Uniunii trebuie să aibă același obiect cu cele expuse în reclamație și să nu conțină decât capete de cerere formulate în contestație care se întemeiază pe aceeași cauză cu cele invocate în reclamație, aceste capete de cerere putând fi, în etapa contencioasă, dezvoltate prin prezentarea unor motive și argumente care nu figurează în mod necesar în reclamație, dar care au o strânsă legătură cu aceasta (a se vedea Hotărârea Curții din 23 aprilie 2002, Campogrande/Comisia, C-62/01 P, Rec., p. I-3793, punctul 34 și jurisprudența citată).

88 Totuși, la punctul 84 din hotărârea atacată, Tribunalul Funcției Publice a dezvoltat această jurisprudență adăugând că, strict în materie de despăgubiri, noțiunea „cauză” nu este definită cu trimitere la „capete de cerere formulate în contestație”, în sensul jurisprudenței citate la punctul anterior, ci la „capete de cerere cu privire la prejudiciu” invocate de funcționarul în cauză în cadrul cererii în despăgubiri, și că aceste capete de cerere cu privire la prejudiciu sunt cele care determină obiectul reparației solicitate de funcționar și, în consecință, obiectul cererii asupra căreia administrația trebuie să se pronunțe.

89 La punctul 85 din hotărârea atacată, Tribunalul Funcției Publice a concluzionat pe baza considerațiilor enunțate la punctele 86-88 de mai sus că concluziile în despăgubiri întemeiate pe diverse capete de cerere cu privire la prejudiciu sunt admisibile în fața instanței Uniunii numai dacă au fost precedate mai întâi de o cerere adresată administrației având același obiect și fiind întemeiată pe aceleași capete de cerere referitoare la prejudiciu, apoi de o reclamație formulată împotriva deciziei administrației prin care aceasta s-a pronunțat, în mod explicit sau implicit, asupra cererii respective.

90 În această privință, este necesar să se arate de la bun început că aceste aprecieri și concluziile la care s-a ajuns rezultă dintr-o confuzie între noțiunile „obiect” și „cauză”. Mai specific, contrar celor precizate în penultima teză a punctului 84 din hotărârea atacată, noțiunea „cauză” nu poate fi definită cu trimitere la „capete de cerere cu privire la prejudiciu” invocate de funcționar în cererea de despăgubire, din moment ce acestea determină în realitate „obiectul” cererii de despăgubire, astfel cum a adăugat imediat în continuare Tribunalul Funcției Publice în ultima teză a aceluiași punct 84.

91 În orice caz, aprecierile și concluziile respective nu sunt compatibile cu jurisprudența pe care se întemeiază și nici mai ales cu principiile care stau la baza acestei jurisprudențe.

92 Mai întâi, trebuie să se amintească în acest context jurisprudența provenită din Hotărârea Curții din 26 ianuarie 1989, Koutchoumoff/Comisia (224/87, Rec., p. 99), potrivit căreia, în sistemul căilor de atac prevăzut de articolele 90 și 91 din statut, este admisibilă o cerere de despăgubire formulată pentru prima oară în fața Tribunalului, chiar dacă reclamația administrativă prealabilă nu viza decât anularea deciziei pretins prejudiciabile, întrucât o cerere de anulare poate implica o cerere de reparare a prejudiciului suferit (Hotărârea Tribunalului din 13 iulie 1995, Saby/Comisia, T-44/93, RecFP, p. I-A-175 și II-541, punctul 28).

93 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, o cerere de dobânzi moratorii în caz de anulare a deciziei atacate nu este necesar să fi fost menționată expres în reclamația administrativă prealabilă pentru a fi admisibilă la Tribunal (Hotărârea Tribunalului din 30 martie 1993, Vardakas/Comisia, T-4/92, Rec., p. II-357, punctul 50, Hotărârea Tribunalului din 8 iunie 1995, P/Comisia, T-583/93, RecFP, p. I-A-137 și II-433, punctul 50, și Hotărârea Tribunalului din 12 noiembrie 2002, López Cejudo/Comisia, T-271/01, RecFP, p. I-A-221 și II-1109).

94 Contrar celor afirmate de Tribunalul Funcției Publice la punctul 90 din hotărârea atacată, această jurisprudență nu este specifică contenciosului anulării și nu este permis să se concluzioneze că ar fi inaplicabilă contenciosului strict în despăgubiri.

95 Astfel, în Hotărârea din 8 octombrie 1992, Meskens/Parlamentul European (T-84/91, Rec., p. II-2335, punctul 44), care privea o acțiune strict în despăgubiri, Tribunalul a stabilit că concluziile prin care se urmărește obținerea reparării prejudiciului material și moral produs unui funcționar printr-o decizie a administrației, prezentate în cadrul unei acțiuni în despăgubire, nu trebuie considerate, din perspectiva regulii care impune ca reclamația prealabilă și acțiunea să aibă același obiect, diferite de cele prin care se urmărește, pe de o parte, anularea acestei decizii și, pe de altă parte, repararea prejudiciului moral suferit de persoana interesată, menționate în reclamație. Trebuie să se admită deci că o cerere de anulare a unei decizii care lezează, formulată în reclamație, poate implica o cerere de reparare atât a prejudiciului material, cât și a celui moral pe care această decizie îl poate produce.

96 Mai mult, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Sergy/Comisia, citată anterior, respingând excepția de inadmisibilitate invocată de Comisie față de două dintre diferitele capete de cerere privind prejudiciul invocat pentru motivul că nu au fost menționate în reclamația administrativă prealabilă, Curtea amintește că articolul 91 din statut are ca obiect să permită și să favorizeze o soluționare amiabilă a diferendului apărut între funcționari sau agenți și administrație, că, dimpotrivă, această dispoziție nu are drept obiect să condiționeze, în mod riguros și definitiv, eventuala etapă contencioasă, în cazul în care solicitările prezentate în acest din urmă stadiu nu modifică nici cauza, nici obiectul reclamației, că, în reclamația sa, reclamantul, după ce și-a expus motivele, a arătat că reintegrarea sa tardivă i-a produs un prejudiciu semnificativ, ale cărui „elemente principale” le-a enumerat în continuare și că, în aceste condiții, elementele suplimentare despre care s-a susținut că își află cauza în comportamentul reproșat administrației și că urmăresc repararea prejudiciului pe care reclamantul pretinde că l-ar fi suferit în consecință pot fi supuse aprecierii Curții (a se vedea punctele 31-36 din hotărâre).

97 Deși această jurisprudență nu privește *stricto sensu* decât regula concordanței dintre reclamația administrativă și acțiune, principiile care o inspiră și flexibilitatea pe care ea o permite pot fi transpuse și în cazul regulii „concordanței” dintre cerere și reclamație, proprie acțiunilor strict în despăgubiri, astfel cum s-a amintit la punctul 86 de mai sus.

98 Din perspectiva acestei jurisprudențe și a acestor principii, trebuie, așadar, să se concluzioneze că Tribunalul Funcției Publice a săvârșit o eroare de drept, la punctele 84-86 din hotărârea atacată. Prin urmare, trebuie să se admită primul motiv al acțiunii și să se anuleze hotărârea atacată în măsura în care a admis prima cauză de inadmisibilitate invocată de Comisie față de cererea de reparare a prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului.

99 Consecințele acestei anulări vor fi examinate în continuare la punctele 104-112.

100 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că hotărârea atacată trebuie anulată în întregime, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la celelalte motive de recurs.

Cu privire la acțiunea în primă instanță

101 Conform articolului 13 alineatul (1) din anexa I la Statutul Curții, atunci când recursul este întemeiat, Tribunalul anulează decizia Tribunalului Funcției Publice și se pronunță el însuși asupra litigiului. Acesta trimite cauza Tribunalului Funcției Publice spre rejudecare în cazul în care litigiul nu este în stare de judecată.

102 În ceea ce privește, în primul rând, cererea în repararea prejudiciului personal, atât material, cât și moral, al recurentului personal și al succesorilor în drepturi ai lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano, Tribunalul Funcției Publice ar fi trebuit să constate că nu are competența să judece acest aspect al acțiunii, întrucât este de competența Tribunalului, și apoi ar fi trebuit să îl trimită Tribunalului menționat, conform articolului 8 alineatul (2) din anexa I la Statutul Curții.

103 În această privință, litigiul este în stare de judecată și se impune trimiterea acestui aspect al recursului la Tribunal pentru a statua asupra lui în calitate de primă instanță, în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE. Prin urmare, nu este în sarcina instanței de recurs, sesizată în temeiul articolului 9 din anexa I la Statutul Curții, să judece o astfel de acțiune.

104 În al doilea rând, în ceea ce privește cererea în repararea prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului, Tribunalul Funcției Publice era competent să o soluționeze, însă a respins-o în mod nejustificat ca inadmisibilă din perspectiva regulii „concordanței” între cerere și reclamația administrativă.

105 În această privință, Tribunalul consideră, în aplicarea principiilor și a jurisprudenței amintite la punctele 92-97 de mai sus, că, contrar celor statuate în hotărârea atacată, cererea de reparare a prejudiciilor morale suferite atât de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului, cât și de persoanele apropiate acestuia, pretins cauzate de aceeași faptă ilicită ca aceea reproșată Comisiei prin scrisoarea recurentului din 25 februarie 2008, deși este prezentată pentru prima oară în mod explicit în reclamație, nu a modificat nici obiectul, nici cauza cererii inițiale de despăgubire formulate în scrisoarea menționată.

106 În această privință, cu toate că Tribunalul Funcției Publice a afirmat, la punctul 88 din hotărârea atacată, că este „cert” că, în această scrisoare, reclamantul „a solicitat numai repararea unor prejudicii materiale” și că „nu a invocat în niciun mod capetele de cerere referitoare la prejudiciile morale pretinse în fața Tribunalului [Funcției Publice]”, revine Tribunalului să aprecieze *de novo* domeniul de aplicare al cererii de despăgubire cuprinse în această scrisoare.

107 Or, în scrisoarea menționată, reclamantul a solicitat președintelui Comisiei, domnul Barroso, o „decizie personală și explicită [...] cu privire la ansamblul implicațiilor politice și financiare ale dublului asasinat”.

108 Mai specific, în partea I a acestei scrisori, reclamantul și-a exprimat dezacordul cu propunerile care îi fuseseră adresate de serviciile Comisiei, în special cu privire la cuantumul „diferitor despăgubiri și drepturi în favoarea moștenitorilor, prin care se vizau aparent prestațiile statutare prevăzute în favoarea orfanilor. În continuare, în partea a II-a a acestei scrisori, reclamantul s-a referit expres la „despăgubirea pentru prejudiciul moral" acordată de justiția marocană, subliniind caracterul inadecvat al acesteia. În cele din urmă, în partea a III-a a acestei scrisori, reclamantul a solicitat plata unei „despăgubiri care să echivaleze cel puțin cu totalul celor 26 de ani de salarii anuale ai funcționarului asasinat, calculați deci între 2006 (anul tragediei de la Rabat) și 2032 (anul prezumat al pensionării funcționarului dacă era în viață)". În acest context, a subliniat de asemenea că această despăgubire, care trebuie plătită de Comisie celor patru copii minori, era „bineînțeles distinctă și complementară" față de cea vizată în partea a II-a a aceleiași scrisori, respectiv despăgubirea pentru prejudiciile morale.

109 Având în vedere cuprinsul scrisorii reclamantului din 25 februarie 2008 și contrar celor menționate la punctul 88 din hotărârea atacată, este necesar, prin urmare, să se constate că, în cererea în despăgubiri cuprinsă în această scrisoare, reclamantul nu s-a limitat să solicite repararea prejudiciilor materiale, ci a amintit în mod clar și un prejudiciu moral.

110 În plus, prin faptul că a solicitat instituției o luare de poziție cu privire la „ansamblul implicațiilor politice și financiare" ale dublului asasinat, reclamantul a solicitat în esență repararea deplină și integrală a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită a Comisiei care a condus la moartea lui Alessandro Missir Mamachi di Lusignano. Împrejurarea că nu a detaliat de la bun început acest prejudiciu global după categorii juridice particulare care, desigur, nu îi erau familiare, precum prejudiciu material, moral sau existențial, *ex haerede* sau *iure proprio*, nu pare decisivă în acest stadiu precoce al procedurii administrative precontencioase, în care intervenția unui avocat nu este obligatorie și în care AIPN trebuie înainte de toate să facă eforturi pentru a favoriza o soluționare amiabilă a diferendului, în special în împrejurări atât de tragice precum cele din speță. În orice caz, trebuie să se constate așadar, după cum a procedat Curtea în Hotărârea Sergy/Comisia, citată anterior, că reclamantul a enumerat „elementele principale" ale prejudiciului a cărui reparare a solicitat-o în părțile I, a II-a și a III-a ale scrisorii din 25 februarie 2008.

111 Pe de altă parte, în reclamația sa din 10 septembrie 2008, reclamantul a detaliat în mod adecvat diferitele elemente ale prejudiciului invocat, inclusiv prin solicitarea explicită a reparării prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului.

112 În consecință, prima cauză de inadmisibilitate invocată de Comisie împotriva cererii de reparare a prejudiciului moral *ex haerede* suferit de Alessandro Missir Mamachi di Lusignano anterior decesului trebuie respinsă.

113 În ceea ce privește celelalte patru cauze de inadmisibilitate invocate de asemenea de Comisie împotriva aceleiași cereri (a se vedea punctul 91 din hotărârea atacată), litigiul nu este în stare de judecată.

114 În aceste împrejurări, ar fi necesar în mod normal să se trimită acest aspect al acțiunii la Tribunalul Funcției Publice pentru a statua din nou.

115 Trebuie însă adăugat în același timp că, dacă s-ar efectua o astfel de trimitere, Tribunalul Funcției Publice ar fi de îndată obligat să constate că el însuși și Tribunalul sunt sesizate cu cauze care au același obiect, respectiv, în ceea ce privește Tribunalul, prezenta cauză și cauza paralelă T-494/11. Conform articolului 8 alineatul (3) al doilea paragraf din anexa I la Statutul Curții, acesta ar fi obligat să își decline competența pentru ca Tribunalul să se poată pronunța cu privire la aceste cauze (a se vedea de asemenea punctul 75 de mai sus).

116 O astfel de trimitere pare astfel lipsită de sens, întrucât Tribunalul Funcției Publice nu are altă alternativă decât să trimită la rândul său cauza la Tribunal. În consecință, o aplicare excesiv de strictă a articolului 13 alineatul (1) din anexa I la Statutul Curții ar conduce numai la prelungirea procedurii fără nicio utilitate (a se vedea în acest sens și prin analogie jurisprudența Curții citată la punctul 72 de mai sus).

117 În aceste condiții, se impune să se trimită de asemenea acest aspect al acțiunii la Tribunal pentru a-l soluționa în calitate de primă instanță, în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE.

118 Reiese din ansamblul celor care precedă că se impune trimiterea în întregime a cauzei F-50/09 la Tribunal spre rejudecare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

119 Întrucât cauza este trimisă la Tribunal spre rejudecare, cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera de recursuri)

declară și hotărăște:

1) Anulează Hotărârea Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene (Camera întâi) din 12 mai 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Comisia (F-50/09).

2) Trimite cauza F-50/09 la Tribunal pentru a o soluționa în calitate de primă instanță, în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE.

3) Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 10 iulie 2014.

Semnături